

УДК: 378

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ

Аспірант К.В. Кучерява
Науковий керівник доцент Л.Л. Борисенко
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

***Ключові слова:** самостійна робота, самоосвіта, самоосвітня компетентність, майбутні викладачі економіки.*

В Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Державній національній програмі «Освіта», Законі України «Про освіту» зазначається, що основна мета української системи освіти – створити умови для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України, сформувати покоління, здатні навчатися упродовж усього життя, самостійно вирішувати життєво важливі питання. Обсяг інформації, необхідної для життєдіяльності освіченої людини, постійно зростає, тому на перший план виходить здатність людини опановувати нові знання самостійно. Особливої актуальності набуває проблема формування самоосвітньої компетентності майбутнього викладача економіки, вирішення якої потребує розробки ефективних засобів формування всебічно розвиненої особистості, здатної не лише застосовувати здобуті знання у майбутній професійній діяльності, але й постійно поповнювати їх. Самоосвітню компетентність визначають як інтегровану якість особистості, що ґрунтується на вміннях самоосвітньої дальності та визначає готовність особистості до самоосвіти, самонавчання, самовдосконалення, самовибору, самореалізації упродовж життя з усвідомленням особистих суспільних потреб [3, с. 24].

За даними ЮНЕСКО, якщо навчальний матеріал опрацьований власноручно, самостійно і завдання виконуються від їх постанови до аналізу отриманих результатів, то ефект засвоєння інформації досягає 90%. Важливим аспектом самостійної роботи є і те, що вона спрямована вирішувати не тільки навчальні завдання, а також розв'язувати проблеми саморозвитку і самовдосконалення студента – майбутнього викладача економіки.

Проблемі самостійної роботи студентів присвячені дослідження українських учених А. Алексюка, В. Бондаря, В. Козакова, О. Мороза, З. Слєпкань та інших. У роботах В. Буряка, П. Підкасистого, М. Піскунова, Т. Шамової, Г. Щукіної та інших учених визначено суттєві ознаки самостійної роботи, подано її характеристику, запропоновано засоби формування вмінь самостійної навчальної діяльності тощо.

Організація самостійної навчальної роботи майбутніх викладачів економіки є актуальною проблемою. Оскільки передати студентам весь обсяг навчальної інформації для забезпечення професійного становлення фахівця упродовж його навчання неможливо, тому особливу увагу варто приділити розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх викладачів економіки.

На думку А. Болотова впровадження самостійної роботи сприяє формуванню філософії вільної людини, яка постійно перебуває у творчому пошуку, допомагає формувати у молодих фахівців прагнення до безперервної самореалізації, вміння швидко адаптуватися до змін, коригувати професійну діяльність [1].

В сучасних умовах великого значення набуває здатність майбутнього фахівця до самоосвіти, що залежить від самостійності, як риси особистості. Ми виходимо з того, що самостійна робота студентів – це особлива форма навчальної діяльності,

спрямована на формування самостійності студентів і засвоєння ними сукупності знань, вмінь, навичок, що здійснюються за умовами запровадження відповідної системи організації всіх видів навчальних занять і в результаті приводить до розвитку їхньої самоосвітньої компетентності.

Мета організації самостійної роботи майбутнього викладача економіки – надати максимальну можливість для розвитку професійних якостей, творчої індивідуальності майбутнього фахівця, активізації розумової діяльності, формування потреби безперервного самостійного поповнення знань, розвитку самоосвітньої компетентності.

Організація самостійної роботи є ефективним засобом активізації творчої самостійності студентів. Самостійність і активність студентів тісно пов'язані, оскільки самостійність – є вища форма активності, що визначається в характері і способах діяльності студентів.

Щоб самостійна робота була ефективною і результативною, її необхідно планувати і організовувати у поєднанні з іншими формами навчання. Зважаючи на результати досліджень Л. Козак [2, с. 83], ми встановили, що організація самостійної роботи передбачає:

- визначення основних завдань, які студенти повинні виконати в процесі самостійної роботи та виділення викладачем питань, які необхідно засвоїти;
- складання переліку запитань, за якими майбутні викладачі економіки можуть здійснювати самоперевірку;
- поєднання всіх рівнів (типів) самостійної роботи;
- вмотивованість навчального завдання;
- чітка постановка пізнавальних завдань;
- визначення викладачем форм звітності, обсягу роботи, термінів її подання; критерії оцінювання, звітності та ін.;
- забезпечення контролю за якістю виконання (вимоги, консультації);
- розробка системи контролю за результатами самостійної роботи.

Ми згодні з думкою П. Підкасистого, який визначав, що «мотивація, цілеспрямованість, а також самоорганізованість, самостійність, самоконтроль та інші особистісні якості, які є складовими компонентів структури самоосвітньої компетентності, більшою мірою проявляються саме в самостійній пізнавальній діяльності суб'єкта навчання» [4, с. 93]. Адже самостійна пізнавальна діяльність надає можливість суб'єкту учіння самостійно приймати рішення на рівні цілепокладання, вибору змісту, методів та форм роботи. Тому правильно організована самостійна робота студентів, розглядається нами як один з перших кроків на шляху до формування та розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх викладачів економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болотова А.К. Развитие самосознания личности: временный аспект / А.К. Болотова // Вопросы психологии. – 2006. – №2. – С. 116-125.
2. Козак Л.В. Організація самостійної роботи в підготовці майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології / Л.В. Козак // Педагогічний процес: теорія та практика. – 2013. – №4. – С. 81-91.
3. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С., 2003. – 296 с. – С. 13–41.
4. Підкасистый П.И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении / П.И. Підкасистый – М.: Педагогика, 1985. – 240 с.